

ชื่อเรื่อง ปัญหาการสอบสวนวินัยบุคลากรวิทยาลัยนครราชสีมา

Title **Problem of Investigation for Personnel against Disciplinary
In Nakorn Ratchasima College**

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัญชา วิทยอนันต์
อาจารย์รุจินันท์ วาธีวัฒน์รัตน์
อาจารย์ปราโมทย์ อินทกุล
อาจารย์รัตนภรณ์ เสาวพันธ์
นางสาวนิมิตร ยวดกระโทก
คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
E-mail: Puy_k2527@hotmail.com

บทคัดย่อ

ตามที่กระทรวงศึกษาได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกอบกับประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนออกข้อบังคับและหลักเกณฑ์ว่าด้วยการสอบสวนอธิการบดี หรือคณาจารย์เพื่อเป็นหลักและแนวทางปฏิบัติในการสอบสวนบุคลากรในสถาบันและจากการดำเนินการสอบสวนบุคลากรในวิทยาลัยนครราชสีมา ที่ผ่านมามีวิทยาลัยได้นำแนวทางหลักเกณฑ์ และกระบวนการในการสอบสวนบุคลากรพบปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินการสอบสวนหลายประการ เช่น ปัญหาทางกฎหมายแม่บทที่กำหนดไว้เป็นหลักการกว้างในการปฏิบัติ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบปัญหาในด้านความไม่เข้าใจในหลักการ หลักเกณฑ์ และวิธีการสอบสวนการออกข้อบังคับ หรือประกาศที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางของกฎหมาย การเข้าแทรกแซงของฝ่ายบริหารหรือหัวหน้าหน่วยงาน ทำให้กระบวนการสอบสวนสะดุดหรือไม่มีประสิทธิภาพ การไม่อำนวยความสะดวกในด้านเอกสาร หลักฐานและพยานบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และปัญหาด้านกระบวนการรูปแบบวิธีการสอบสวนที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร จากปัญหาเหล่านี้ ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน อันก่อให้เกิดความผิดพลาดในการสอบสวนและความเป็นธรรมในการสอบสวน

จากผลการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาวิจัยจึงเห็นสมควรให้มีการปรับปรุง ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องและกำหนดรูปแบบแนวทางการสอบสวน โดยออกเป็นกฎกระทรวงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดรูปแบบหลักการ วิธีการสอบสวนเป็นการเฉพาะต่อไป

คำสำคัญ : การสอบสวนวินัย

Abstract

In accordance with Ministry of Education has issued the ministerial regulations on employment protection and compensation coverage of employees of the Private Higher Education Institutions Act, B.E. 2549, and in corroboration of the announcement of Higher Education commission: on subject: Criteria and Procedures for investigating the faculty members in Private Higher Education Institutions assigned Private Institutions to issue rules and regulations for investigating the Rector or faculty members in order to have a principle and guideline for the enforcement of the personnel investigation in the institutions.

According to the present investigation has been conducted in Nakorn Ratchasima College. Recent studies have brought out the formal regulation guideline and proceeding of the personnel investigation, which have found several major problems and obstacles such as problem with primary law had given the wide range of general principles in practice and consisting of employment protection and compensation coverage of employees of the Private Higher Education Institutions Act and the relevant announcements etc.

Apart from that, we might have found, in principle, be significant problems leads to a misunderstanding on principles, rules and procedures and also on an issued regulations or announcements which were not consistent with the regulations. Whereas during the investigation process, there were administrative or unit heads interferences, in which has caused interruption so it was not efficiency. Besides, during the preparation of the relevant documents, evidences or related competent witness is taken into account that it's not convenient to take through process. However, those problems with the procedure and methods for committees' investigation that caused error and unfairness of the investigation.

From this research study, researcher has agreed that all relevant regulations should be revised and prescribed on proceeding of investigation by issuing the ministerial regulations that prescribed standard format forms an integral part of the enforcement and building principles for methods and techniques need further investigation.

Keyword : Investigation Disciplinary

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๔ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนำไปออกข้อบังคับว่าด้วยการสอบสวนคณาจารย์ ซึ่งโดยหลักตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^๑ เช่น สิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้.....”

“สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นไม่ได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง.....”

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังกล่าวจะเห็นได้ชัดว่ามีเจตนารมณ์ให้ ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ผู้ใดจะล่วงละเมิดมิได้ เว้นแต่กฎหมายรองรับให้อำนาจไว้ซึ่งการสอบสวนถือเป็นกระบวนการที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลในทางกฎหมาย โดยหลักในการสอบสวนหรือตั้งกรรมการสอบสวนจะกระทำโดยรัฐตามกระบวนการยุติธรรมโดยมีกฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นต้น ในส่วนการสอบสวนบุคคลในฐานะเอกชน ก็จำเป็นต้องมีกฎหมายเข้ามารองรับถึงสิทธิ หน้าที่ ตลอดจนอำนาจของบุคคลซึ่งมีอำนาจเหนือกัน เข้ามาดำเนินการสอบสวนบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น อำนาจของนายจ้างต่อลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ เป็นต้น

ในส่วนการสอบสวนบุคคลตามกฎหมายพิเศษอื่นๆ โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาก็มีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในการให้อำนาจการสอบสวนบุคคลซึ่งเป็นพนักงาน ลูกจ้าง หรือคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖^๒ มาตรา ๙๘ โดยบัญญัติว่า “การสอบสวนตามมาตรา ๙๖ และมาตรา ๙๗ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสภาสถาบัน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ”

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ . ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก หน้า ๑ - ๑๒๗ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐

^๒ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๔ ตอนที่ ๑๐๑ ก ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๐

จากข้อกำหนดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การสอบสวนบุคคลจำเป็นจะต้องมีกฎหมายรองรับกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนถือเป็นอำนาจการสอบสวนของคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบอำนาจการสอบสวนของอธิการบดีหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อันเป็นการกระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่กฎหมายรองรับไว้เป็นการเฉพาะ

แต่เนื่องจากหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนคือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ให้อิสระสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งในการออกข้อบังคับของสภาสถาบัน และระเบียบว่าด้วยการสอบสวนทำให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งมีระเบียบ และหลักเกณฑ์แนวทางในการสอบสวนที่แตกต่างกัน ถึงแม้ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีนโยบายและกรอบแนวทางหลักเกณฑ์ในการกำหนดหลักเกณฑ์และสอบสวนไว้ก็ตาม แต่แนวทางปฏิบัติขั้นตอน วิธีการ ตลอดถึงความเข้าใจในหลักการสอบสวน การอำนวยความสะดวกยุทธธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษาหรือผู้บริหารยังมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่เพียงพอ ตลอดถึงรูปแบบแนวทางการสอบสวนที่สถาบันกำหนดขึ้น อาจกระทบถึงสิทธิของผู้ถูกสอบสวนหรือบุคคลภายนอกที่สุจริต อันส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลผู้ถูกสอบสวน บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ

ดังนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกเบื้องต้นในการสอบสวนและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตระหนักถึงปัญหา กระบวนการยุติธรรมในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการปรับปรุงปัญหากฎหมาย กฎกระทรวงและประกาศ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในสถาบันที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบสวนประกอบกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพัฒนาและสร้างหลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทาง ตลอดถึงรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการสอบสวนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รวมทั้งเป็นไปตามหลักการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเบื้องต้นแก่บุคคลตามรัฐธรรมนูญในการเข้าถึงความยุติธรรมของสังคมจึงจำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์และกระบวนการในการสืบสวน สอบสวนบุคลากรและคณาจารย์ วิทยาลัยนครราชสีมา
๒. เพื่อศึกษาให้เห็นถึงสภาพปัญหาในการสืบสวน สอบสวน บุคลากรและคณาจารย์ วิทยาลัยนครราชสีมา
๓. เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อเสนอแนะและเป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบในการสอบสวนที่มีมาตรฐานและเกิดความยุติธรรม
๔. เพื่อพัฒนามาตรการและวิธีการในการสอบสวน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาวิเคราะห์จากกฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมถึงการรวบรวมศึกษาวิเคราะห์ ถึงกรณีปัญหาและหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการสอบสวนที่เคยเกิดขึ้นใน วิทยาลัยนครรราชสีมา

ผลการวิจัย

วิทยาลัยนครรราชสีมา เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ.๒๕๔๖ โดยได้เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๗ ถึงปัจจุบัน (๒๕๕๑) รวมระยะเวลากว่า ๕ ปีในการเปิดดำเนินการบริหารจัดการได้มีการออกข้อกำหนด วิทยาลัยนครรราชสีมา พ.ศ.๒๕๔๗ และได้ปรับปรุงแก้ไข พ.ศ.๒๕๔๙ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวินัย หลักการของวินัย ได้กำหนดไว้ใน หมวด ๑๒ วินัย การรักษาวินัยและการขอร้อง และข้อกำหนดวิทยาลัยนครรราชสีมา พ.ศ.๒๕๔๘ (แก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๙) ออกตามความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.๒๕๔๖ หมวด ๑๔ เรื่องการกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติของผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ การกำหนดอัตรา เงินเดือน ค่าสอน ค่าชดเชย ค่าตอบแทน หลักเกณฑ์การจ้างและการเลิกจ้าง และสวัสดิการของผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ข้อ ๑๔.๓.๒.๒. การสอบสวน การพักงานและการอุทธรณ์ โดยกำหนดให้ การสอบสวน การพักงานและการอุทธรณ์ร้องทุกข์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานของบุคคลของวิทยาลัยนครรราชสีมา ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้อง ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของ ผู้บริหารงานในสถาบันอุดมศึกษา ข้อ ๑๗ การบอกเลิกสัญญาจ้างโดยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยตามข้อ ๑๗ สถาบันจะทำได้ต่อเมื่อได้ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงตามหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนที่สถาบันกำหนด และปรากฏจากพยานหลักฐานเป็นที่น่าเชื่อถือว่า ผู้ปฏิบัติงานได้กระทำความผิดจริงและสถาบันได้ระบุเหตุผล การบอกเลิกสัญญาจ้างไว้ในหนังสือบอกเลิกสัญญาจ้าง

ในกรณีที่สถาบันบอกเลิกสัญญาจ้างตามที่กำหนดในข้อ ๑๗ ให้ผู้ปฏิบัติงานมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อ คณะกรรมการคุ้มครองแรงงาน ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการบอกเลิกสัญญาจ้าง

การถอดถอนอธิการบดีหรือคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในกรณีที่สถาบันดำเนินการสอบสวนเพื่อบอกเลิกสัญญาจ้างตามข้อ ๑๗ และเห็นว่าการให้ผู้ถูก สอบสวนปฏิบัติหน้าที่ต่อไประหว่างการสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้นจะเกิดความเสียหายแก่สถาบัน สถาบันอาจสั่ง พักงานผู้นั้นชั่วคราวได้ไม่เกิน ๗ วัน โดยให้ได้รับค่าจ้างไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของค่าจ้างที่ได้รับอยู่ก่อนพักงาน จนกว่าการสอบสวนจะเสร็จสิ้น

เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้น หากปรากฏว่าผู้ถูกพักงานระหว่างสอบสวน ไม่มีความผิดให้สถาบันจ่าย ค่าจ้างส่วนที่เหลือทั้งหมดคืนให้กับผู้ปฏิบัติงานพร้อมดอกเบี้ยร้อยละสิบห้าต่อปี

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการสอบสวนคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีกฎหมายและระเบียบรองรับให้อำนาจไว้ ซึ่งคำสั่งสอบสวน หรือคำสั่งการแต่งตั้งคณะกรรมการการสอบสวน คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเป็นอำนาจของอธิการบดี ในการสั่งการ หรือแต่งตั้งเพื่อสอบสวนวินัยคณาจารย์ หรือบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยกฎหมายถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมายปกครอง ถือว่าคำสั่งของอธิการบดีในการดำเนินการบริหารจัดการเป็นคำสั่งทางปกครองที่คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามโดยสภาพบังคับของกฎหมาย เนื่องจากอธิการบดีถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเพราะเป็นบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย ว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการใช้อำนาจตามกฎหมายดังกล่าวถือเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์หรือความผูกพันขึ้นระหว่างบุคคลอันมีผลกระทบต่อสถานภาพทางสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลซึ่งการแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนหรือสอบข้อเท็จจริงถือเป็นคำสั่งทางปกครอง ดังนั้นคณะกรรมการดังกล่าวเมื่อได้รับการแต่งตั้งโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายจึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายด้วย ดังนั้นการแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนวินัยบุคลากร หรือคณาจารย์ จำเป็นจะต้องมีหลักเกณฑ์ วิธีการที่ชัดเจนและอำนวยความสะดวกธรรมชาติให้แก่ทุกฝ่ายอันเป็นหลักประกันความมั่นคงและความน่าเชื่อถือในการดำเนินการของ สถาบันอุดมศึกษาแก่คณาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี

ในการดำเนินการทางด้านวินัยของบุคลากร วิทยาลัยนครราชสีมา ในการสอบสวนบุคลากรที่กระทำผิดวินัย ตามแนวนโยบายและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.๒๕๔๖ กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.๒๕๔๙ ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวินัย การสอบสวนคณาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยวิทยาลัยได้ออกข้อกำหนด วิทยาลัยนครราชสีมา โดยจัดทำเป็นข้อบังคับวิทยาลัยนครราชสีมา ว่าด้วยการสอบสวนอธิการบดี หรือคณาจารย์ พ.ศ.๒๕๕๐ และ ประกาศวิทยาลัยนครราชสีมา เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสอบข้อเท็จจริง ตามที่วิทยาลัยบอกลีก สัญญาจ้างโดยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชย ปี ๒๕๕๑ โดยนำ กฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ดังกล่าวมาเป็นหลักเกณฑ์ และแนวทางในการดำเนินการสอบสวน แต่เนื่องจากกฎหมาย ประกาศ และระเบียบดังกล่าว มาประกอบยังมี ข้อบกพร่องเนื่องจากการกำหนดหลักเกณฑ์แบบกว้าง ๆ อันเป็นหลักการในการสอบสวนในทางปฏิบัติ หรือวิธีปฏิบัติในการสอบสวนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดรูปแบบประกอบหลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อ สร้างหลักประกันในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ถูกสอบสวน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถวิเคราะห์ ปัญหาในการสอบสวนของวิทยาลัยนครราชสีมาโดยศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจากกฎหมาย ประกาศและ ข้อบังคับประกอบ กรณีปัญหาที่วิทยาลัยเคยได้ดำเนินการสอบสวนบุคลากร คณาจารย์ของวิทยาลัย ดังนี้

๑. ปัญหาทางกฎหมาย ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการสอบสวนบุคลากรวิทยาลัยนครราชสีมาที่ผ่านมา ปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการ สอบสวนและกระบวนการสอบสวนคือ ปัญหาความไม่ชัดเจน การบัญญัติกฎหมายไว้อย่างกว้างในกฎหมาย แม่บท เช่น พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน กฎกระทรวงว่าด้วย การคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.๒๕๔๙ โดยพิจารณาปัญหาได้ดังนี้

๑.๑ การบัญญัติกฎหมายในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาตรา ๔๘ “ในการสอบสวนตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ”

ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่เปิดกว้างให้สถาบันออกข้อบังคับว่าด้วยการสอบสวนเป็นการเฉพาะ โดยหลักเกณฑ์วิธีการสอบสวนควรจะเป็นการออกโดยกฎกระทรวงในบทบัญญัติของกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานของบุคคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นการเฉพาะ

๑.๒ ปัญหากฎกระทรวงว่าด้วย การคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา

มีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการสอบสวนในข้อ ๑๙ โดยให้สถาบันสามารถบอกเลิกสัญญาจ้างได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชย หากมีความผิดตาม ข้อ ๑๗ ดังนี้

- (๑) ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดอาญาโดยเจตนาแก่สถาบัน
- (๒) จงใจทำให้สถาบันได้รับความเสียหาย
- (๓) ประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้สถาบันได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง
- (๔) ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม และสถาบันได้ตกเตือนเป็นหนังสือในเรื่องเดียวกันมาแล้วไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ปฏิบัติงานกระทำความผิด เว้นแต่กรณีร้ายแรง สถาบันไม่ต้องตกเตือน

(๕) ละทิ้งหน้าที่เป็นเวลาสามวันทำงานติดต่อกันไม่ว่าจะเป็นวันหยุดคั่นหรือไม่ก็ตาม โดยไม่มีเหตุอันควร

(๖) ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

(๗) ไม่ให้ความร่วมมือ ขัดขวาง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้

ข้อ ๑๙ การบอกเลิกสัญญาโดยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยตาม ข้อ ๑๗ สถาบันจะกระทำได้อต่อเมื่อได้ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภาสถาบันกำหนดและปรากฏจากพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่า ผู้ปฏิบัติงานได้กระทำผิดจริงและสถาบันได้ระบุเหตุผลบอกเลิกจ้างไว้หนังสือบอกเลิกสัญญาจ้าง

ในกรณีสถาบันบอกเลิกสัญญาจ้างตาม ข้อ ๑๗ ให้ผู้ปฏิบัติงานมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองแรงงานภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งบอกเลิกสัญญานั้น

จากบทบัญญัติในกฎกระทรวงดังกล่าว จะพบปัญหาว่าไม่ได้มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการหรือรูปแบบการสอบสวนไว้ บทบัญญัติไว้เฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันออกเป็นข้อบังคับของสภาสถาบัน ซึ่งสังเกตได้ว่า เปิดไว้อย่างกว้างในการให้อำนาจสภา ทั้งที่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น ในการดำเนินการแก้ไข รัฐควรออกเป็นกฎกระทรวงในการสอบสวนหรือแก้ไขกฎกระทรวงในเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะ

๑.๓ ปัญหาประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

จากการพิจารณาประกาศดังกล่าวพบปัญหาว่าได้กำหนดไว้เฉพาะ คณะอาจารย์ที่ประพฤติเสื่อมเสียบกพร่องในศีลธรรม ๖ ประการ คือ

- (๑) นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนเองโดยมิชอบ
- (๒) การล่วงละเมิดทางเพศ หรือมีความสัมพันธ์กับนักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี
- (๓) เรียก รับ หรือยอมรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อันใดจากนักศึกษาหรือผู้รับบริการเพื่อกระทำหรือมิให้กระทำการใด

(๔) เปิดเผยความลับของนักศึกษาที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือจากความไว้วางใจโดยมิชอบก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักศึกษาหรือผู้รับบริการ

(๕) การสอนหรืออบรมนักศึกษาเพื่อให้กระทำการที่รู้ว่าเป็นผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง

(๖) เปิดเผยข้อสอบโดยมิชอบ

ซึ่งจากกรณีนี้ประกาศกำหนดฐานความผิดในการกระทำของคณะอาจารย์ที่ถือเป็นความประพฤติเสื่อมเสียดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมถึงการสร้างความแตกแยกให้แก่สถาบัน คณะอาจารย์หรือนักศึกษา อันควรมีความผิดตามฐานนี้ด้วย ดังนั้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ประกาศดังกล่าวให้มีความครอบคลุมยิ่งขึ้นควรมีบทบัญญัติให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกำหนดหลักเกณฑ์กรณีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมในกรณีอื่นๆ ของคณะอาจารย์และเจ้าหน้าที่ตามที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนประกาศกำหนดเป็นการเฉพาะ

๒. ปัญหาความไม่เข้าใจหลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบสวนของผู้บริหารและคณะกรรมการสอบสวน

ในการสอบสวนบุคลากรหรือคณะอาจารย์ อธิการบดีเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการการสอบสวนโดยมักเร่งหรือให้รีบดำเนินการสอบสวนให้เสร็จสิ้นเร็วที่สุด ซึ่งในทางปฏิบัติหรือในทางหลักเกณฑ์วิธีการสอบสวนระเบียบข้อปฏิบัติมีเงื่อนไขเวลาบังคับอยู่ในตัวของมัน ไม่อาจเร่งดำเนินการสอบสวนได้โดยเร็ว โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการผิดร้ายแรง ต้องมีการเตรียมจัดหา หรือเรียกเอกสารหลักฐาน ตลอดถึงพยานมาให้ปากคำ ซึ่งย่อมต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาหรือรับสารภาพทั้งหมด คณะกรรมการจึงสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม

หากแต่กรณีผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธ ต่อสู้คดีและขอหนังสือโดยมีพยานหลักฐานมาหักล้าง จำเป็นอย่างยิ่งที่คณะกรรมการจะต้องตรวจสอบเอกสารและเรียกพยานมาให้ปากคำเพิ่มเติม ซึ่งต้องใช้เวลานาน

และบางกรณีผู้ถูกกล่าวหาอาจทำคำคัดค้านคณะกรรมการบางคน หรือทั้งหมด ก็จำเป็นจะต้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบหรือแต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติมหรือทดแทน ซึ่งกรณีเช่นนี้ใช้เวลาค่อนข้างมาก ในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน

๓. ปัญหาการแทรกแซงของผู้บริหาร

ปัญหาการแทรกแซงของผู้บริหารนับเป็นปัญหาหนึ่งที่คณะกรรมการประสพในระหว่างกระบวนการสอบสวน เนื่องจากคณะกรรมการถึงแม้จะเป็นกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากอธิการบดีหรือสภาก็ตาม กรรมการส่วนหนึ่งก็ยังคงอยู่ในสถานะพนักงาน หรือคณาจารย์หรือผู้บริหารในระดับกลางหรือระดับสูง แล้วแต่กรณี ดังนั้นในการดำเนินการสอบสวนก็อาจมีอำนาจภายนอกเข้ามาแทรกแซงกระบวนการสอบสวน การข่มขู่ ภัย การปิดบังซ่อนเร้นเอกสาร หลักฐานที่สำคัญในการสอบสวน

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการมีความยุติธรรมและมีจุดยืนในการดำเนินการสอบสวน การแทรกแซงดังกล่าวก็ไม่อาจเข้ามาเป็นปัญหาของกระบวนการสอบสวนได้ ดังนั้นกระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการการสอบสวน คือ เป็นขั้นตอนที่สำคัญเนื่องจากต้องได้กรรมการที่มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม มีความเข้าใจในกระบวนการ หลักเกณฑ์ วิธีการและมีจุดยืนในการทำงาน ตามระบบแบบแผนและหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่กรณีที่คณะกรรมการหรือกรรมการขาดสิ่งเหล่านี้แล้ว กระบวนการแทรกแซงการสอบสวนเพื่อพวกพ้อง ผลประโยชน์ก็เกิดขึ้น ทำให้ปราศจากความยุติธรรมและเป็นธรรมในการสอบสวนและท้ายที่สุดผู้ที่ได้รับความเสียหายก็คือ องค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆนั่นเอง

และอีกประการหนึ่ง ผู้บริหารอาจมีการตั้งธงให้คณะกรรมการดำเนินการสอบสวนให้เป็นไปตามธงที่ตั้งไว้ เช่นนี้ หากกรรมการเป็นผู้ยุติธรรมก็อาจมีปัญหาก็ได้เกี่ยวกับการทำงาน กระบวนการหรือตำแหน่งหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นที่ไม่ชอบ

วิเคราะห์รูปแบบการสอบสวนและการพิจารณา

รูปแบบการสอบสวนที่มีประสิทธิภาพ

ในการดำเนินการบริหารจัดการด้านบุคลากรของวิทยาลัยนครราชสีมา ในเรื่องการสอบสวนพนักงาน คณาจารย์ที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรคในด้านการดำเนินการสอบสวนที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอนของข้อบังคับและการดำเนินการสอบสวน วิทยาลัยไม่มีประกาศขั้นตอนการสอบสวนของคณะกรรมการที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้การดำเนินการสอบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนไม่ถูกต้องตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำรูปแบบและขั้นตอนของคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.๒๕๔๙ ประกอบ ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและข้อบังคับวิทยาลัยนครราชสีมา ว่าด้วยการสอบสวนอธิการบดีหรือคณาจารย์ พ.ศ.๒๕๕๐

แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน

๑. ส่วนการสืบสวน
๒. ส่วนการสอบสวน
๓. ส่วนการอุทธรณ์และพิจารณาการอุทธรณ์

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสอบสวนที่มีประสิทธิภาพของวิทยาลัยนครราชสีมาพบว่า รูปแบบการสอบสวนในระบบการสอบสวนแบบคู่ขนานจะมีลักษณะที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยรูปแบบการสอบสวนแบบคู่ขนานจะมีคณะกรรมการ ๒ ชุด โดยอธิการบดีมีคำสั่งแต่งตั้งประกอบไปด้วย คณะกรรมการสืบสวน ๑ ชุด และคณะกรรมการสอบสวนอีก ๑ ชุด เพื่อให้คณะกรรมการทั้ง ๒ ชุด ทำงานควบคู่กันทั้ง ๒ ทางในการยืนยันข้อมูลภายใต้กรอบกำหนดเวลาที่กำหนดไว้และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและเกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายในระบบกระบวนการทำสุดคณะกรรมการสอบสวนจะเป็นผู้วิเคราะห์ สรุปผลการสอบสวนโดยประกอบกับผลการสอบสวนเสนอผู้บริหารสถาบันพิจารณาและมีคำสั่งต่อไปและหากผู้ถูกกล่าวหาหรือคู่กรณีไม่เห็นด้วยกับคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสอบสวนหรือคำสั่งของอธิการบดี คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองแรงงานประจำสถาบันต่อไป

สรุป

จากการศึกษาวิจัยปัญหาการสอบสวนบุคลากร วิทยาลัยนครราชสีมา โดยศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ประกาศระเบียบที่เกี่ยวข้องประกอบกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นในการสอบสวนบุคลากรและคณาจารย์ของ วิทยาลัยนครราชสีมาที่ผ่านมาในปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๑ พบว่า ปัญหาการสอบสวนมีทั้งประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกระบวนการสอบสวนและปัญหาในการ ด้านบริหารจัดการภายในของสถาบันและหรือคณะกรรมการ ดังนี้

๑. ปัญหาทางกฎหมาย ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้อง พบว่า พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ปัญหาที่เกี่ยวกับการสอบสวนคณาจารย์ โดยกำหนดให้สถาบันเป็นผู้ออกข้อกำหนดไว้โดยเฉพาะถึง หลักเกณฑ์ วิธีการการสอบสวน โดยให้สถาบันออกข้อกำหนดตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน และกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงาน ซึ่งโดยหลักก็ไว้ครอบเดียวกันกับกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ถึงแม้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะมีประกาศ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ไว้ก็ไม่มีลักษณะครอบคลุมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่คณาจารย์ ดังนั้น ปัญหาในทางกฎหมายรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ สอบสวน โดยรวมถึงบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และแบ่งรูปแบบหลักเกณฑ์แยกแยะไว้ในส่วน พนักงานเจ้าหน้าที่ คณาจารย์หรืออธิการบดีไว้เป็นการเฉพาะ

๒. ปัญหาความไม่เข้าใจหลักการและวิธีการสอบสวนของผู้บริหารหรือคณะกรรมการ

ปัญหานี้นับเป็นประเด็นสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้แก่ฝ่ายผู้ถูกสอบสวนและบุคคล ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากหลายครั้งหรือหลายกรณีกรรมการที่เข้ามาดำเนินการสอบสวนไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักการ วิธีการสอบสวน ซึ่งในการดำเนินการของกรรมการเหล่านี้จะทำไปโดยใช้ความรู้สึกของตนเป็น ตัวชี้วัดหรือแก้ไขในการสอบสวน ซึ่งกรณีเช่นนี้นับเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการสอบสวนอย่างแท้จริง

๓. ปัญหาการแทรกแซงแบบของฝ่ายบริหารหรือนายจ้าง

ปัญหาที่กล่าวมาทั้งสามปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นปัญหาอุปสรรคที่สามารถแก้ไขได้เพื่อให้เกิด ความเป็นธรรมในการสอบสวนอันบังเกิดผลแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสถาบันอย่างยั่งยืนในฐานะ เป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นสูงต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยปัญหาดังกล่าวคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคสอบสวนโดยเสนอรูปแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการสอบสวน ดังนี้

๑. รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการทบทวน ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายในส่วนการสร้างหลักเกณฑ์ วิธีการและวิธีการสอบสวนเดียวกันเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งมีหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติ และขั้นตอนวิธีการตลอดถึงมาตรฐานในการสืบสวนและสอบสวนที่มีมาตรฐานเดียวกันและยังเป็นการให้ความคุ้มครองคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในการสอบสวนตลอดถึงผู้ถูกสอบสวนหรือร้องเรียนอย่างชัดเจนและเท่าเทียมกัน โดยออกเป็นกฎกระทรวงหรือแก้ไขกฎกระทรวงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอบสวน วิธีการสอบสวนให้ชัดเจน

๒. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีการสร้างระบบรูปแบบการสอบสวนทุกระบบขั้นตอน ตั้งแต่การกล่าวหาหรือร้องเรียน การสอบสวน ใ้สวน การตั้งกรรมการสอบสวน กรรมการสอบข้อเท็จจริงตลอดถึงหลักเกณฑ์ วิธีการขั้นตอนในการสอบสวนจนถึงการลงโทษอย่างเป็นระบบ

๓. สถาบันควรทำระเบียบคำสั่ง ประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการสอบสวน ตลอดทั้งจัดทำคู่มือเกี่ยวกับกระบวนการสอบสวนให้ชัดเจนและมีการจัดทำคู่มือบุคลากรเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้บุคลากรรู้ถึงหลักเกณฑ์ กระบวนการ รูปแบบและวิธีการสอบสวนให้บุคลากรทราบ

๔. สถาบันควรมีมาตรการห้ามการแทรกของผู้บริหารระดับสูงในกระบวนการสอบสวนในระบบ

ดังนั้น ปัญหาการสอบสวนจะไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาได้หากปราศจากการทำความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและการบริหารจัดการที่ดีของสถาบันอุดมศึกษา โดยยึดหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาล

บรรณานุกรม

- พลตำรวจโท เอก อังสนานนท์. ๒๕๕๐. การสืบสวนและสอบสวน. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยะพันธุ์ อุดมศิลป์. ๒๕๕๐. การสอบสวนและความร่วมมือในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีเกี่ยวกับการเงิน. กรมสอบสวนคดีพิเศษ.
- คณิต ณ นคร. ๒๕๒๙. กฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมกับการชำนหน้าพยานหลักฐานในคดีอาญา. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙ : ๑๕ – ๑๖.
- หลวงอรธโกวิท. ๒๕๑๘. “พนักงานอัยการจะถอนฟ้องคดีอาญาได้ในกรณีอย่างไร”. อัยการนิเทศ เล่ม ๓๗ ฉบับที่ ๑ - ๔ หน้า ๑๒๗ – ๑๔๗.
- รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก หน้า ๑ - ๑๒๗ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐.
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (มาตรา ๕) ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ ๑๑๓ ตอนที่ ๖๐ ก ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙.

พระราชบัญญัติสถานอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๒๔ ตอนที่ ๑๐๑ ก
ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๐.

ข้อบังคับวิทยาลัยนครราชสีมา ว่าด้วยการสอบสวนอธิการบดี หรือคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๕๐. พฤษภาคม ๒๕๕๐.
ประกาศวิทยาลัยนครราชสีมา เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่วิทยาลัยนครราชสีมา
บอกเลิกสัญญาโดยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชย. ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๑.